

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/302/2019
Identifikačné číslo spisu: 2313220413
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2020
Meno a priezvisko: . ...
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2313220413.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Z., nar. XX. júna XXXX a 2/ C., nar. X. októbra XXXX, bývajúcich v N., zastúpených Advokátskou kanceláriou TIMAR & partners, s. r. o., so sídlom v Šali, P. Pazmaňa 2367/17A proti žalovaným 1/ R., nar. XX. novembra XXXX, bývajúcemu v D., 2/ A. nar. XX. apríla XXXX, bývajúcej v D., obom zastúpeným Advokátskou kanceláriou FARDOUS PARTNERS s. r. o., so sídlom v Šali, Hlavná 6, 3/ T., nar. XX. marca XXXX, bývajúcej v R., 4/ M., nar. XX. marca XXXX, bývajúcemu v R., obom zastúpeným advokátkou Mgr. Ildikó Körösi, so sídlom v Šali, P. Pázmaňa 17A, 5/ U., nar. XX. júna XXXX, bývajúcemu v D. a 6/ Q., nar. XX. apríla XXXX, bývajúcemu v D., obom zastúpeným Advokátskou kanceláriou FARDOUS PARTNERS s. r. o., so sídlom v Šali, Hlavná 6, o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 15C/248/2013, o dovolaní žalovaných 1/ a 6/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 14. júna 2019, sp. zn. 26Co/51/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcom 1/, 2/ p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania voči žalovaným 1/ a 6/ v rozsahu 100%.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. októbra 2017, č. k. 15C/248/2013-272 určil, že žalovaný 1/ je výlučným vlastníkom nehnuteľností vedených na LV č. XXXX pre kat. územie D. ako rodinný dom s. č. 800, postavený na parc. reg. „C“ č. XXX/X, pozemku parc. reg. „C“ č. XXX/X o výmere 780 m² - zastavané plochy a nádvoría, pozemku parc. reg. „C“ č. XXX/X o výmere 232 m² - zastavané plochy a nádvoría a pozemku parc. reg. „C“ č. XXX o výmere 111 m² - zastavané plochy a nádvoría. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žalobcom 1/ a 2/ priznal plnú náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne odôvodnil použitím § 37 ods. 1 a § 39 Občianskeho

zákonníka, § 137 písm. b) CSP. Vecne ho odôvodnil tým, že darovacie zmluvy uzatvárané medzi žalovaným 1/ a žalovanou 2/ dňa 21. decembra 2009, žalovanou 2/ a pôvodne žalovaným 3/ dňa 29. júna 2010, pôvodne žalovaným 3/ a žalovaným 5/ dňa 13. januára 2011 a medzi žalovaným 5/ a žalovaným 6/ dňa 9. júla 2013, sú neplatné. Dôvod neplatnosti videl hlavne v absencii vôle účastníkov týchto právnych úkonov spôsobiť týmito právnymi úkonmi právny následok stanovený zákonom. Z vykonaného dokazovania súdu vyplynul záver, že účelom týchto právnych úkonov nebolo spôsobiť skutočný prevod vlastníctva vyššie uvedených nehnuteľností na obdarovaných. Účelom týchto právnych úkonov bolo naopak to, aby došlo k zníženiu majetku žalovaného 1/, a tým k znemožneniu uspokojenia pohľadávky žalobcov. Uvedené úvahy mal podporené aj reálnym stavom užívania týchto nehnuteľností, kde sa nehnuteľnosti najprv prevádzali v rámci rodiny žalovaných zo žalovaného 1/, ktorý po vykonaní štyroch prevodov vlastníckeho práva zostal aj tak výlučným užívateľom nehnuteľností a mal dokonca na nich zriadené právo doživotného užívania. Túto skutočnosť potvrdzovalo i to, že žalovaný 1/ mal uzatvárané zmluvy o dodávke energií do týchto nehnuteľností. K uvedeným právnym úkonom dochádzalo účelovo, a preto bol súd prvej inštancie toho názoru, že vzhľadom na sledovaný cieľ ich účastníkov boli tieto právne úkony vykonané v hrubom rozpore s dobrými mravmi, pretože ich jednoznačným účelom bolo vyhnúť sa plneniu žalovaného 1/ v prospech žalobcov. K prvému prevodu vlastníckeho práva došlo v období, kedy žalobcovia iniciovali konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia. Keďže zámerom týchto právnych úkonov bolo vyhnúť sa splneniu právnej povinnosti žalovaným 1/, podľa súdu prvej inštancie bolo potrebné tieto právne úkony vyhodnotiť ako právne úkony v rozpore s dobrými mravmi. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie považoval tieto úkony za absolútne neplatné, z dôvodu ktorého nebolo možné sa domáhať odporovacou žalobou ich neúčinnosti (účinne možno odporovať iba právnomu úkonu platnému).

3. K aktívnej legitímácii žalobcov súd prvej inštancie uviedol, že táto úzko súvisela s otázkou naliehavého právneho záujmu. Následne uzavrel, že aktívna legitímácia na strane žalobcov v prípade danej určovacej žaloby bola daná tým, že na ich strane existoval naliehavý právny záujem na podanej žalobe, keďže táto mohla prívodiť zmenu ich právneho postavenia v tom, že v prípade úspechu v konaní, by došlo k zmene majetkovej bonity žalovaného 1/ a žalobcovia by sa mohli zákonnými prostriedkami domôcť splnenia právnej povinnosti, ktorá vo vzťahu k nim svedčila žalovanému 1/. Z tohto dôvodu sa súd nestotožnil s argumentáciou žalovaných, že žalovať neplatnosť právneho úkonu mohol iba jeho účastník, práve naopak, žalovať neplatnosť právneho úkonu podľa súdu mohol i ten, komu svedčil naliehavý právny záujem vo veci, čo boli v tomto prípade jednoznačne žalobcovia. Súd pri svojom rozhodovaní prihliadol aj na základné princípy spravodlivosti, medzi ktoré patrí aj to, aby jednotlivé subjekty práva právo nezneužívali na úkor iných subjektov. Bol potom názoru, že takýto postup práve zvolili žalovaní, a preto bolo i spravodlivé poskytnúť ochranu žalobcom. Z týchto dôvodov žalobe vyhovel a o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods.1 CSP.

4. Na odvolanie žalovaných 1/, 2/, 5/ a 6/ Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 14. júna 2019, sp. zn. 26Co/51/2018 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalobcom 1/ a 2/ priznal voči žalovaným 1/, 2/, 5/ a 6/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Odvolací súd sa predovšetkým nestotožnil s argumentáciou žalovaných, že súd prvej inštancie vydal vo veci prekvapivé rozhodnutie, keď počas celého konania mal vykonávať iba dôkazy za účelom posúdenia odporovateľnosti právnych úkonov a až na základe záverečného vyjadrenia žalobcov predložil aj argumentáciu týkajúcu sa absolútnej neplatnosti predmetných právnych úkonov, čím mal žalovaným znemožniť, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP). V tomto smere odvolací súd uviedol, že predvídateľné je také rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup pri konaní a rozhodovaní. Zákon ustanovuje, že strany sporu by nemali byť zaskočené možným iným právnym posúdením veci súdom bez toho, aby im bolo umožnené tvrdiť skutočnosti významné z hľadiska sudcovho právneho názoru a navrhnúť na ich preukázanie dôkazy. V danej veci súd prvej inštancie počas celého konania nevykonával

len dôkazy, ktoré by smerovali k odporovateľnosti právnych úkonov, ako úkonov relatívne neplatných a nevykonávaných dôkazy smerujúce k prípadnej absolútnej neplatnosti, pretože takéto vymedzenie vzhľadom na prejednávajúcu vec by ani logicky nebolo možné. Súd prvej inštancie v konaní narábal tak s ust. § 42a a § 42b Občianskeho zákonníka, ako aj s ust. § 37 ods. 1 a § 39 Občianskeho zákonníka. Žalovaní preto mali možnosť počas konania argumentovať aj vo vzťahu k právnym záverom týkajúcim sa absolútnej neplatnosti, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa však z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné.

6. Odvolací súd v ďalšom uviedol, že pokiaľ mal byť právny úkon posúdený z hľadiska, či sa ním marila možnosť uspokojenia pohľadávky veriteľa, bolo potrebné v zmysle ustálenej judikatúry súdov dôsledne rozlišovať, či išlo o právny úkon, ktorý dlžník urobil v úmysle ukrátiť veriteľa a druhý účastník zmluvného vzťahu o tomto úmysle dlžníka vedel (musel vedieť) alebo či sa jednalo o právny úkon, ktorý urobili obaja (resp. všetci) jeho účastníci

v úmysle zmať ním, v rozpore so zákonom (obídením zákona), uspokojenie veriteľa. V konaní pred súdom prvej inštancie bolo potom jednoznačne preukázané, že v danom prípade išlo práve o prípad, keď boli robené právne úkony všetkými účastníkmi týchto právnych úkonov s úmyslom zmať uspokojenie pohľadávky veriteľov - žalobcov, a preto tu možno hovoriť o absolútnej neplatnosti právnych úkonov (viď rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 21Cdo/1811/2000), ktoré zákon obchádzali (§ 39 Občianskeho zákonníka).

7. K naliehavému právnemu záujmu uviedol, že ak súd prvej inštancie vyhovel určovacej žalobe s uvedeným petítom, došlo k pozitívnej zmene v postavení veriteľov

- žalobcov v tom zmysle, že nimi požadovaným určením sa im vytvorila nová procesná možnosť domáčať sa uspokojenia ich pohľadávky. Podľa názoru odvolacieho súdu ten, kto je veriteľom dlžníka, má jednak aktívnu legitimáciu, ako aj naliehavý právny záujem na určení, že nehnuteľné veci, vedené v katastri nehnuteľnosti na iného, patria do majetku dlžníka, ak tým dôjde k pozitívnej zmene v postavení veriteľa (žalobcov).

8. K námietke neexistencie pohľadávky žalobcov, odvolací súd uviedol, že pohľadávka žalobcov je predmetom vymáhania v exekučnom konaní, sp. zn. EX 605/2013, vedenom exekútorkou Mgr. Marcelou Zummerovou, pričom bolo na dlžníkovi, aby preukázal, že došlo k zániku práva obsiahnutého v exekučnom titule, ku ktorému by došlo po vydaní exekučného titulu, niektorým zo spôsobov upraveným v základných predpisoch a kódexoch súkromného práva (Občiansky zákonník, Obchodný zákonník) - splnením, započítaním, dohodou, splnutím, atď. Dôkazné bremeno v uvedenom smere bolo teda na dlžníkovi (žalovanom 1/), ktorý, ako vyplynulo z konania na súde prvej inštancie, žiadne dôkazy v tomto smere neprodukoval.

9. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a o nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

10. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 1/ a 6/ dovolanie. Navrhli, aby dovolací súd zrušil oba rozsudky súdov nižších inštancií a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, resp. aby rozsudok súdu prvej inštancie, potvrdený rozsudkom odvolacieho súdu, zmenil tak, že žalobu zamietne. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, ako aj z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Za vadu v postupe súdov (§ 420 písm. f/ CSP) označili skutočnosť, že súd prvej inštancie (a následne i odvolací súd) v rozpore so skutkovým stavom označeným v podanej žalobe, vyhodnotili dotknuté právne úkony ako absolútne neplatné z dôvodu ich rozporu s dobrými mravmi a absencie vážnosti vôle ich účastníkov, hoci z podanej žaloby vyplývalo, že žalobcovia ich neplatnosť odôvodňovali

ich odporovateľnosťou. Bolo zrejmé, že žalobcovia sa od počiatku domáhali určenia neplatnosti predmetných právnych úkonov z titulu ich odporovateľnosti a nie z titulu ich absolútnej neplatnosti pre nedostatok vôle, či rozporu s dobrými mravmi. Počas samotného konania

až do času záverečného vyjadrenia žalobcov z 21. septembra 2017 sa teda viedlo konanie o určenie vlastníckeho práva k daným nehnuteľnostiam pre neplatnosť darovacej zmluvy žalovaného 1/ z dôvodu odporovateľnosti. Záverečné vyjadrenie žalobcov, v ktorom žalobcovia začali osvedčovať absolútnu neplatnosť právnych úkonov, bolo spísané až potom, ako sa žalobcovia mali možnosť oboznámiť so záverečným vyjadrením žalovaného 1/, v ktorom žalovaný jednoznačne a nespochybniteľne osvedčil, že žalobcovia nenaplnili objektívne predpoklady pre uplatnenie odporového práva na súde. Rozhodnutia označili

za nepreskúmateľné, nakoľko sa v nich sudy nevysporiadali so zjavným rozporom medzi označením žaloby a jej obsahom. Sudy mali postupovať tak, že podanú žalobu mali podľa obsahu vyhodnotiť ako žalobu o určenie neúčinnosti právneho úkonu. Nie je potom zrejmé, na základe akého právneho posúdenia sudy dospeli k záveru, že išlo o žalobu o určenie vlastníckeho práva, ak jej označenie nekorešpondovalo s jej obsahom. Sudy tak v rozpore so zásadou kontradiktórnosti konania, práva na spravodlivý proces a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia arbitrárne konštatovali, že právny úkon je absolútne neplatný (§ 39 Občianskeho zákonníka), bez toho, aby sa akýmkoľvek spôsobom vysporiadali s obsahom žaloby. Uvedený postup v neprípustnom rozsahu zmaril akúkoľvek šancu žalovaných spoliehať sa na predvídateľnosť rozhodnutí vzhľadom na platné právo. Týmto im sudy zároveň odňali právo tvrdiť skutočnosť, významné z hľadiska sudcovho právneho názoru a navrhnúť na ich preukázanie dôkazy. Postupom súdov bolo tak zasiahnuté do práv žalovaných na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, kontradiktórnosť konania a predvídateľnosť súdneho rozhodnutia, čo u nich zakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP.

11. Za vadu podľa § 420 písm. f/ CSP v ďalšom označili i skutočnosť, že sudy nesprávne vyhodnotili otázku aktívnej vecnej legitímácie žalobcov. Z povahy žaloby o určenie vlastníckeho práva totiž vyplýva, že aktívne legitimovanými na jej podanie je v zásade účastník právneho vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide. Žalobcovia však nikdy neboli vlastníckymi nehnuteľnosťí vymedzených v petite žaloby, ani účastníkmi právnych úkonov, týkajúcich sa týchto nehnuteľností. Žalobcovia tak neboli aktívne vecne legitimovaní na podanie žaloby o určenie vlastníckeho práva k nim. Zároveň na požadovanom určení nemali ani naliehavý právny záujem. Predmetná žaloba potom neslúžila potrebám praktického života, ale sa ňou žalobcovia iba snažili zhojiť stav prekludovaného práva z odporovateľného právneho úkonu. Žalobcovia zároveň nepreukázali existenciu ich pohľadávky v čase vykonania právneho úkonu, keďže v čase uzavretia darovacej zmluvy táto pohľadávka ešte nebola vymáhateľnou.

12. Žalobcovia navrhli, aby dovolací súd dovolanie odmietol, príp. zamietol. Rozhodnutia súdov považovali za vecne správne. Uviedli, že postupom súdu možno rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu, posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Z dovolania žalovaných (pokiaľ išlo o dovolací dôvod podľa

§ 420 písm. f/ CSP) však vyplýva iba ich polemika o tom, čo súd mal urobiť, avšak z neho nevyplýva, aké práva dovolateľov a akým konkrétnym postupom súdu mali byť porušené.

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP uviedli, že žalovaní v dovolaní neoznačili, v čom mal spočívať odklon konajúcich súdov od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V tomto smere ani len nekonkretizovali právnu otázku, ktorú mal odvolací súd riešiť rozdielne a na ktorej založil svoje rozhodnutie. Poukázali na to, že otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Tento dovolací dôvod tak nebol žalovanými dostatočne špecifikovaný podľa ust. § 432 ods. 2 CSP, čím je ich dovolanie neprípustné. V ďalšom poukazovali na to, že v žalobe jasne uviedli, že sa domáhajú určenia vlastníckeho práva, práve z dôvodu, že scudzovacie právne úkony žalovaných považujú za absolútne neplatné. Na prvom pojednávaní potom jasne uviedli rozhodné skutkové tvrdenia, o ktoré opierali svoj nárok, teda, že sa nedomáhajú určenia odporovateľnosti právnych úkonov, ale určenia vlastníckeho práva na tom základe, že scudzovacie právne úkony sú absolútne neplatné jednak podľa § 37 Občianskeho zákonníka z dôvodu, že išlo o predstierané právne úkony a súčasne podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre ich rozpor s dobrými mravmi (keď ich účelom bola ochrana majetku žalovaného 1/ tak, aby tento nepodliehal exekučnému konaniu a nemusel tak žalobcom zaplatiť

89 623,58 eur). Preto i dokazovanie súdmi nebolo zamerané na určenie odporovateľnosti právnych úkonov, ale na ich absolútnu neplatnosť (i v zmysle zásady „nemo plus iuris“). Žalobcovia majú za to, že ak obidve (nielen jedna) zmluvné strany vykonajú právny úkon s úmyslom zmarit' uspokojenie veriteľa, teda, aby nebolo možné scudznené nehnuteľnosti podrobiť nútenému výkonu súdneho rozhodnutia (exekúcií), potom účel tohto právneho úkonu odporuje zákonu a je podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatným absolútne. Ani simulované právne úkony nie je možné postihnúť odporovacou žalobou, hoci sa na prvý pohľad javia byť platnými. Ak potom žalobcovia jasne v žalobe uviedli, že majú za to, že scudzovacie úkony žalovaných sú neplatné, nemohli sa domáhať odporovateľnosti týchto úkonov, pričom v tomto smere založili aj petit žaloby. V ďalšom zotrvali na tom, že mali na žalovanom určení naliehavý právny záujem.

13. Žalovaní 1/ a 6/ vo svojej replike zotrvali na dôvodoch podaného dovolania, najmä na svojej argumentácii ohľadne neexistencie naliehavého právneho záujmu žalobcov na žalovanom určení.

14. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

15. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

16. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak; a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

18. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu

spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

19. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

20. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a marenie možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

21. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

22. Dovolatelia predovšetkým namietali, že im súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), keď v rozpore so skutkovým stavom označeným v podanej žalobe, vyhodnotili právne úkony, ktorými došlo k prevodu nehnuteľností žalovaného 1/ na jeho rodinných príslušníkov, ako absolútne neplatné z dôvodu ich rozporu s dobrými mravmi a absencie vážnosti vôle ich účastníkov, hoci z podanej žaloby vyplývalo, že žalobcovia ich neplatnosť odôvodňovali ich odporovateľnosťou. Súdy sa tak nevysporiadali so zjavným rozporom medzi označením žaloby a jej obsahom. Správne mali postupovať tak, že podanú žalobu mali podľa obsahu vyhodnotiť ako žalobu o určenie neúčinnosti právneho úkonu. Tým, že takto nepostupovali, konali v rozpore so zásadou kontradiktórnosti konania, právom na spravodlivý proces a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia. Týmto im zároveň odňali právo tvrdiť skutočnosť, významné z hľadiska sudcovho právneho názoru a navrhnúť na ich preukázanie dôkazy.

23. V danej veci z obsahu žaloby vyplynulo, že sa ňou žalobcovia domáhali vydania rozhodnutia, ktorým by súd určil vlastnícke právo žalovaného 1/ k nehnuteľnostiam v nej označeným. Skutkovo žalobu odôvodnili tým, že pred Okresným súdom Galanta sa viedlo konanie (sp. zn. 23C/11/2010) o zaplatenie 89 623,58 eur s príslušenstvom, titulom vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré malo vzniknúť na strane žalovaných (R. a R.) tým, že títo nevrátili žalobcom nimi uhradenú kúpnu cenu za nehnuteľnosti (zapísané na LV č. XXX, k. ú. D.), ktoré boli predmetom prevodu na základe kúpnej zmluvy zo 14. januára 2009, od ktorej žalobcovia platne odstúpili dňa 15. októbra 2009, a to pre skryté vady predmetu kúpy (plesne, nedostatočnú izoláciu stavby rodinného domu, jeho vlhkosť a neobývateľnosť). Okresný súd Galanta rozhodol vo veci rozsudkom z 29. januára 2013, č. k. 23C/11/2010-213, ktorým žalobe vyhovel. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňom 22. marca 2013. Počas tohto súdneho konania žalovaný 1/ previedol vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, zapísaným na LV č. XXXX, k. ú. D. (ide o nehnuteľnosti,

ku ktorým určenia vlastníckeho práva sa žalobcovia domáhali podanou žalobou) na osoby jemu blízke s cieľom ukrátiť alebo zmariť uspokojenie žalobcov pri vymáhaní ich pohľadávky. Prevod týchto nehnuteľností nastal na základe darovacích zmlúv z 22. januára 2010, 21. júla 2010, 16. februára 2011 a 1. augusta 2013. Žalobcovia poukazovali na to, že žalovaný 1/ nemá iný likvidný a hodnotný majetok, z ktorého by bolo možné uspokojiť ich pohľadávku. Žalobcovia svoj nárok v podanej žalobe právne kvalifikovali jednak poukazom na ust. 42a

ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ustanovenia upravujúce odporovateľnosť právnych úkonov), ako i poukazom na ust. § 39 Občianskeho zákonníka (ustanovenie upravujúce absolútnu neplatnosť právnych úkonov pre ich rozpor s dobrými mravmi). Tvrdili, že už prvý scudzovací úkon (darovacia zmluva z 22. januára 2010) bol neplatný, a preto (v zmysle zásady „nemo plus iuris“) sa stali neplatnými i zvyšné prevody nehnuteľností. Existencia neplatnosti už prvého prevodu bola podľa nich daná jeho odporovateľnosťou. Naliehavý právny záujem na žalovanom určení odôvodňovali tým, že existuje nesúlad zápisu vlastníckeho práv k predmetným nehnuteľnostiam v katastri so skutočným stavom, keď je ako ich vlastník namiesto žalovaného 1/ uvedený jeho syn Q. (žalovaný 6/) a z uvedeného dôvodu nie je možné tento majetok postihnúť výkonom rozhodnutia v exekučnom konaní. Aktívnu legitimáciu na podanie žaloby vyvodzovali zo skutočnosti, že bez určenia práva k nehnuteľnostiam by nebolo možné uspokojiť ich pohľadávku voči žalovanému v prebiehajúcom exekučnom konaní vedenom pod EX 2852/2013.

24. Žalovaní navrhovali žalobu zamietnuť s tvrdením, že táto nebola podaná v 3-ročnej prekluzívnej lehote od vykonania prvého prevodu, čím zanikla možnosť odporovať tomuto úkonu a v nadväznosti na to, i ďalším prevodom dotknutých nehnuteľností.

25. Z obsahu spisu ďalej vyplynulo, že žalobcovia už na prvom pojednávaní (za prítomnosti žalovaných a ich právneho zástupcu), konanom 10. marca 2015, uviedli, že sa určenia vlastníckeho práva nedomáhajú na podklade odporovateľnosti scudzovacích právnych úkonov, ale titulom ich absolútnej neplatnosti (z dôvodu ich simulácie a rozporu s dobrými mravmi - § 37, 39 Občianskeho zákonníka). Súd prvej inštancie preto v ďalšom zameral svoje dokazovanie (výsluch sporových strán, výsluch svedkyne Mgr. G., listinnými dôkazmi) na preukazovanie rozhodujúcich skutočností, z ktorých potom vyvodil právny záver o neplatnosti týchto prevodov, najmä pre ich rozpor s dobrými mravmi, čo podľa neho súčasne vylučovalo možnosť napadnúť tieto prevody ich odporovateľnosťou. Z obsahu spisu dovolací súd ďalej zistil, že obe strany sporu vo svojich písomných záverečných vyjadreniach (obe sú datované dňom 21. septembra 2017), nimi ústne prednesených na pojednávaní konanom dňa 22. septembra 2017 (po riadnom vyhlásení uznesenia o skončení dokazovania, keď žiadna zo strán už ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania nevzniesla), sa podrobne vyjadrovali k namietaným dôvodom neplatnosti scudzovacích právnych úkonov (žalovaní aj k dôvodom ich odporovateľnosti), ako aj k existencii naliehavého právneho záujmu žalobcov na žalovanom určení. Následne súd prvej inštancie toto pojednávanie odročil za účelom vyhlásenia rozsudku na deň 19. októbra 2017, na ktorom aj vyhlásil rozsudok, ktorým žalobe vyhovel.

26. Dovolací súd v súvislosti s namietaným procesným postupom súdov, podľa ktorého sa sudy nevysporiadali so zjavným rozporom medzi označením žaloby a jej obsahom, keď vyhodnotili právne úkony, ktorými došlo k prevodu nehnuteľností, ako absolútne neplatné, hoci z podanej žaloby vyplývalo, že žalobcovia ich neplatnosť odôvodňovali ich odporovateľnosťou, uvádza, že z dispozičného princípu ovládajúceho civilné sporové konanie vyplýva, že žalobca v žalobnom návrhu vymedzuje predmet konania po skutkovej a právnej stránke, a týmto jeho vymedzením je súd v zásade viazaný. Z viazanosti súdu petitom vyplýva, že súd nemôže prekročiť návrhy sporových strán a prisúdiť viac, než čoho sa domáhajú. Napriek tomu, že znenie zákona to neuvádza, bude nepochybné, že zásada viazanosti súdu petitom bude vyžadovať i to, aby súd neprisúdil iné plnenie, než ktorého sa strany sporu domáhali. Súd musí rešpektovať predmet konania vymedzený žalobným návrhom, čo znamená, že plnenie nemôže priznať ani z iného skutkového (nie právneho) základu, než aký bol predmet konania vymedzený v žalobnom návrhu (k tomu pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Cdo/219/2007, rozhodnutie Ústavného

súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 122/2012-47).

27. V danej veci žalobcovia v žalobe (označenej ako „žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam“) požadované určenie vlastníckeho práva odvodzovali zo skutočnosti, že žalovaný I/ sa (prostredníctvom darovacích zmlúv) zbavil svojho majetku s cieľom znemožniť uspokojenie pohľadávky žalobcov, ktorá im vznikla titulom vrátenia kúpnej ceny, ktorú mu zaplatili na základe uzavretej zmluvy o prevode nehnuteľností, od ktorej platne odstúpili (§ 457 Občianskeho zákonníka). Už v poradí prvú, darovaciu zmluvu považovali za neplatnú pre jej rozpor s dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka), ktorý videli predovšetkým v dôvodoch jej odporovateľnosti a následne, v zmysle zásady „nemo plus iuris“, za neplatné považovali i zvyšné darovacie zmluvy. V tomto smere možno dať žalovaným za pravdu, že žalobcovia v žalobe dôsledne nerozlišovali (a zamieňali si) dôvody neplatnosti od dôvodov odporovateľnosti (inak platného) právneho úkonu. Uvedené však nič nemení na skutočnosti, že súd bol v konaní viazaný iba skutkovým stavom vymedzeným v žalobe (skutkovými okolnosťami veci), ktorým v danom prípade boli skutočnosti popísané v bode 23 tohto rozhodnutia, ako aj žalobným petitom (ktorý nepochybne znel na určenie vlastníckeho práva a nie na neúčinnosť právnych úkonov) a nie aj ich právnym posúdením.

28. Dovolací súd poukazuje na to, že civilné sporové konanie je ovládané zásadou iura novit curia (práva pozná súd). Strany sporu nie sú povinné uplatnený nárok, ani obranu proti nemu, právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia veci je vecou súdu. Musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Súd tak skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriaďiť pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie, prípadne určiť, či tu žalobcom požadovaný právny vzťah alebo právo je alebo nie je, alebo potvrdiť také skutočnosti, ktoré bránia tomu, aby bolo žalobe vyhovené. Ak strana uvedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ňou tvrdený nárok alebo obranu proti nemu, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd viazaný právnym názorom strany a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú (k tomu pozri uznesenie Najvyššieho súdu z 22. septembra 2010, sp. zn. 5Cdo/196/2009). Súd je povolaný na to, aby právo interpretoval, a preto musí pri svojom rozhodovaní vždy vec právne zhodnotiť sám (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 19. júna 2013, sp. zn. I. ÚS 223/2013-56).

29. V danej veci tak nebolo pre súd rozhodujúce, ako žalobcovia v žalobe požadovaný právny vzťah právne kvalifikovali (resp. či darovacie zmluvy právne kvalifikovali ako absolútne neplatné alebo síce platné, ktorým však bolo možné odporovať), ale rozhodujúcim pre súd bolo vymedzenie rozhodujúcich skutočností (žalobcami tvrdený skutkový stav), z ktorých žalobcovia vyvodzovali nimi tvrdený nárok. Ako už bolo uvedené, súdy neboli viazané právnym názorom strany (právnou kvalifikáciou žalovaného určenia), ale boli povinné posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a nimi zistený skutkový stav dopadali. Z týchto dôvodov námietka žalovaných, že súdy predmetné scudzovacie úkony (po vykonanom dokazovaní) právne kvalifikovali (podriadili) pod právnu normu § 39 Občianskeho zákonníka (teda ich vyhodnotili ako absolútne neplatné), hoci žalobcovia v žalobe ich neplatnosť vyvodzovali aj ich odporovateľnosťou, neobstojí, keďže súdy neboli viazané právnou kvalifikáciou týchto úkonov, vykonanou v žalobe samotnými žalobcami. Nie je možné súdom vytýkať, že tieto úkony mali považovať „iba“ za odporovateľné, keďže na absolútnu neplatnosť museli prihliadať „ex officio“. Možno preto uzavrieť, že samotná nesprávna právna kvalifikácia skutku žalobcami v žalobe (odhliadnuc od toho, že žalobcovia v podanej žalobe dotknuté právne úkony riadne kvalifikovali ako neplatné, kde okrem dôvodu neplatnosti spočívajúcom v ich rozpore s dobrými mravmi - § 39 Občianskeho zákonníka, ich neplatnosť nesprávne zdôvodňovali aj ich odporovateľnosťou), nebola dôvodom na to, aby súdy odstraňovali údajný rozpor medzi označením žaloby a jej obsahom, t. j. vady žaloby (keďže tu ani žiadny nebol, nakoľko iba samotná nesprávna právna kvalifikácia skutku

žalobcami v žalobe nespôsobuje rozpor medzi označením žaloby a jej obsahom), keď takýto rozpor by bol daný len v prípade, ak by označeniu žaloby nekorešpondovali skutkové tvrdenia žalobcov, z ktorých si uplatňovali žalovaný nárok (musel by ísť o rozpor medzi tvrdými skutočnosťami a označením žaloby, k tomu pozri napr. nález Ústavného súdu SR z 12. januára 2017, sp. zn. II. ÚS 675/2016).

30. Z uvedených dôvodov potom nebol daný dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP, spočívajúci v tom, že sa „súdy nevysporiadali so zjavným rozporom medzi označením žaloby a jej obsahom (t. j. vadami žaloby), z dôvodu ktorého potom vyhodnotili právne úkony, ktorými došlo k prevodu nehnuteľností, ako absolútne neplatné, hoci z podanej žaloby vyplývalo, že žalobcovia ich neplatnosť odôvodňovali ich odporovateľnosťou“, nakoľko tu žiadny rozpor medzi označením žaloby a jej obsahom nebol (t. j. neboli tu vady žaloby), a teda súdy sa v tomto smere nedopustili žiadneho nesprávneho procesného postupu, ktorým by porušili právo žalovaných na spravodlivý proces.

31. V ďalšom žalovaní namietali, že súdy tým, že žalobu podľa obsahu nevyhodnotili ako žalobu o určenie neúčinnosti právneho úkonu, sa dopustili i vydania tzv. prekvapivého rozhodnutia, čím zároveň žalovaným odňali právo tvrdiť skutočnosť, významné z hľadiska sudcovho právneho názoru a navrhnúť na ich preukázanie dôkazy, čo zakladá tiež prípustnosť ich dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

32. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 382 CSP ustanovuje, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

33. Vyššie citované ustanovenie má predchádzať vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

34. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné (viď aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. marca 2018, sp. zn. 7Cdo/1/2018).

35. V danej veci však o takýto prípad nešlo. Odhliadnuc od argumentácie uvedenej v bodoch 26 až 30 tohto rozhodnutia, ktorou dovolací súd podrobne reaguje na argumentáciu žalovaných ohľadne údajného nesprávneho vyhodnotenia obsahu žaloby, dovolací súd uvádza, že tak súd prvej inštancie, ako i odvolací súd zhodne dospeli k právnemu záveru o absolútnej neplatnosti právnych úkonov, ktorými boli prevedené nehnuteľnosti z vlastníctva žalovaného 1/ na jeho príbuzných, pre ich rozpor s dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka). Je tak zrejmé, že odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, a preto v danej veci nebol namieste postup podľa § 382 CSP. Navyše, ako vyplýva z bodu 25 tohto rozhodnutia, žalovaným nebolo odopreté právo tvrdiť skutočnosť, významné z hľadiska právneho názoru o neplatnosti týchto právnych úkonov a navrhnúť na ich preukázanie dôkazy, keď žalobcovia za neplatné, tieto úkony označili už v samotnej žalobe, za neplatné ich označovali aj vo svojom prednese na prvom pojednávaní (za prítomnosti žalovaných a ich právneho zástupcu), v tomto smere (na preukázanie neplatnosti) navrhli i potrebné dokazovanie a napokon takúto ich právnu kvalifikáciu zhrnuli aj vo svojom záverečnom vyjadrení (rovnako i žalovaní sa vo svojom záverečnom vyjadrení venovali o. i. aj tejto právnej kvalifikácii). Žalovaní tak nemôžu tvrdiť, že bol pre nich prekvapivým právny názor súdu prvej inštancie, ktorým tento dotknuté právne úkony vyhodnotil ako neplatné. Žalovaní mali (tak v

konaní pred súdom prvej inštancie, ako i v odvolacom konaní) možnosť nielen právne argumentovať voči námietke neplatnosti týchto úkonov (čo aj urobili, keď tvrdili, že nešlo o neplatné úkony, ale úkony platné, ktorým bolo možné iba odporovať - čím sami potvrdzujú, že otázka posúdenia týchto úkonov aj z pohľadu ich platnosti/neplatnosti im bola dobre známa), ale bolo zachované aj ich právo v tomto smere navrhovať dôkazy na ich obranu (skutočnosť, že toto právo v konaní riadne nevyužili, nezakladá dôvod prípustnosti dovolania). Je potrebné zvýrazniť, že v tomto smere súd prvej inštancie na pojednávaní konanom

dňa 22. septembra 2017 riadne vyhlásil uznesenie o skončení dokazovania potom, čo žiadna zo strán už ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania nevzniesla.

36. Z týchto dôvodov preto nebola dôvodná ani námietka žalovaných, že súdy v konaní vydali tzv. prekvapivé rozhodnutia, keďže súdy sa v tomto smere nedopustili žiadneho nesprávneho procesného postupu, ktorým by porušili právo žalovaných na spravodlivý proces.

37. Dovolatelia vo všeobecnosti poukazovali aj na skutočnosť, že napadnuté odvolacie rozhodnutie je arbitrárne, a tým aj nepreskúmateľné.

38. K uvedenej námietke dovolací súd uvádza, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania. Na záseade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.“. Toto stanovisko je naďalej aktuálne (1Cdo/228/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/92/2018, 4Cdo/59/2017, 5Cdo/45/2018, 7Cdo/141/2017, 8Cdo/49/2017).

39. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, o ktoré ide napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

40. V posudzovanom prípade je dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd, aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; vysvetlil tiež dôvody, so zreteľom na ktoré považoval za nedôvodné odvolacie námietky žalovaných, ktorými sa podľa neho nepodarilo spochybniť podstatu dôvodu vyhovieňa žaloby. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia jasne deklaroval, že darovacie zmluvy bolo potrebné považovať za absolútne neplatné právne úkony, nakoľko išlo o úkony, u ktorých všetci ich účastníci ich vykonali v úmysle zmaríť nimi, v rozpore so zákonom (obídením zákona - § 39 Občianskeho zákonníka), uspokojenie veriteľa (žalobcov). Naliehavý právny záujem žalobcov na podanej žalobe videl v tom, že vyhovieňím žalobe dôjde k pozitívnej zmene v postavení veriteľov - žalobcov, nakoľko sa im vytvorí nová procesná možnosť domôcť sa uspokojenia ich pohľadávky. Podľa názoru odvolacieho súdu veriteľ dlžníka má i aktívnu legitímáciu v spore o určenie, že nehnuteľné veci, vedené v katastri nehnuteľnosti na iného, patria do majetku tohto dlžníka, keďže takéto určenie sa dotýka i právneho postavenia tohto veriteľa. K samotnej existencii pohľadávky žalobcov voči žalovanému 1/ uviedol, že táto je predmetom vymáhania v exekučnom konaní, sp. zn.

EX 605/2013, vedenom exekútorkou Mgr. Marcelou Zimmerovou, pričom bolo na žalovanom 1/, aby preukázal, že došlo k jej zániku po vydaní exekučného titulu, niektorým zo spôsobov upraveným v základných predpisoch a kódexoch súkromného práva (Občiansky zákonník, Obchodný zákonník) - splnením, započítaním, dohodou, splynutím atď. Dôkazné bremeno v uvedenom smere však žalovaný 1/ neunesol. Odvolací súd teda zrozumiteľne uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozsudkom súdu prvej inštancie, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda v danom prípade odvolací súd procesne nekonal spôsobom zmätočným, ktorý by mal za následok vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

41. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov.

42. Napokon ani námietka dovolateľov, že súdy nesprávne vyhodnotili otázku aktívnej vecnej legitímácie žalobcov, nezakladala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

Táto sa totiž netýka procesného postupu súdov v konaní, ale vyhodnotenia právnej otázky, či žalobcom z hmotného práva svedčí titul (oprávnenie) domáhať sa určenia vlastníckeho práva k veci, v prospech tretej osoby (konkrétne v prospech ich dlžníka). Správnosť vyhodnotenia tejto otázky by však mohol dovolací súd posudzovať iba v prípade,

ak by dovolatelia prípustnosť svojho dovolania v tejto otázke vyvodzovali z ust. § 421 CSP. V takomto prípade by dovolatelia však (okrem výslovného označenia, že dovolanie podávajú aj podľa § 421 CSP) museli súčasne v dovolaní vymedziť i právnu otázku relevantnú v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/, b/ alebo c/ CSP, a to jasným, určitým

a zrozumiteľným spôsobom, ktorý by umožnil posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania (k tomu pozri nižšie body 44 až 55 tohto rozhodnutia). Dovolatelia teda týmto namietajú iba nesprávne právne vyhodnotenie oprávnenia (legitímácie) žalobcov na podanie predmetnej určovacej žaloby (nie procesný postup súdov), ktoré súdy (na rozdiel

od dovolateľov) vyhodnotili ako dané (t. j. dovolatelia namietajú právne posúdenie veci odvolacím súdom), pri ktorom dôvode je však prípustnosť dovolania daná len podľa § 421 CSP a nie podľa § 420 CSP. K namietanej existencii pohľadávky žalobcov dovolací súd dodáva,

že v prípade konštatovania absolútnej neplatnosti právnych úkonov bola táto otázka (t. j. existencia vykonateľnej pohľadávky v čase vykonania scudzovacích úkonov) irelevantná. Touto by sa súdy museli zaoberať len v prípade, ak by dotknuté právne úkony posudzovali z hľadiska existencie podmienok pre ich odporovateľnosť (nie neplatnosť).

43. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolatelia neopodstatnene namietajú, že im odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP).

44. Dovolatelia zastávajú názor, že ich dovolanie je prípustné aj podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

45. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom, označeným existujúcim rozhodnutím odvolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pri tom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť odvolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru),

či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu.

46. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP potom nezakladá samo tvrdenie dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; určujúcim je až záver (zistenie) dovolacieho súdu, že k tvrdenému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe skutočne došlo. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia dovolateľa o prípustnosti jeho dovolania v zmysle tohto ustanovenia.

47. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku hmotnoprávnu alebo procesnoprávnu (nie skutkovú), na vyriešení ktorej spočívalo napadnuté rozhodnutie. Právna otázka musí byť označená v dovolaní spôsobom jasným, určitým a zrozumiteľným. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdžený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) dovolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax dovolacieho súdu (3Cdo/24/2018, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/27/2017, 6Cdo/35/2017, m.m. tiež 7Cdo/7/2018 a tiež 2Cdo/57/2017).

48. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávaných Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1. 1. 1993, s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikatórne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovaně potvrdený určitý právny názor alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania, ktorým je v prípade dovolacieho dôvodu, spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci, predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018, sp. zn. 6Cdo/29/2017, prijatý ako judikát R 71/2018).

49. Nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu z hľadiska § 432 ods. 2 CSP.

50. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

51. Dovolatelia v súvislosti s dovolacím dôvodom uvedeným v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP však neformulovali žiadnu právnu otázku (vo svojom dovolaní iba formálne odkazujú na cit. ustanovenie a nesúhlasia s právnym posúdením veci odvolacím súdom). Z obsahu ich dovolania potom vyplýva, že „len“ nesúhlasia s názorom odvolacieho súdu v otázkach existencie aktívnej vecnej legitímácie žalobcov v konaní o určenie vlastníckeho práva a existencie naliehavého právneho záujmu na žalovanom určení, avšak tak robia

bez konkrétneho vymedzenia právnej otázky, na ktorej malo závisieť rozhodnutie odvolacieho súdu a, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Z dovolania tak nie je zrejmé, akú právnu otázku dovolatelia chcú riešiť, keď túto jasne nekonkretizovali a tak následne ani dovolací súd nemohol vyhodnotiť, či táto právna otázka už bola dovolacím súdom vyriešená alebo nie, a ak áno, či sa odvolací súd pri jej riešení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

52. Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, d/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená (k tomu pozri rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Cdo/6/2017, 5Obdo/75/2019, R 83/2018).

53. Ako už bolo uvedené, otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Pokiaľ dovolateľ neoznačí, alebo nesprávne označí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade nekonkretizovania podstaty odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením

§ 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. BECK, str. 1382 a rozhodnutia dovolacieho súdu, sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/28/2017, 4Cdo/14/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017, 8Cdo/50/2017 a 8Cdo/141/2017). Pokiaľ teda dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku a nevysvetlí potrebu, aby dovolací súd túto otázku vyriešil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a akú jej naliehavosť mal dovolateľ na mysli.

54. Iba samotné nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, bez vymedzenia právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri riešení ktorej sa odvolací súd mal odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, na prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nepostačuje. Polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, či vyhodnotením skutkového stavu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu skutkovej alebo právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (1Cdo/36/2017, 2Cdo/5/2017, 3Cdo/74/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017). Dovolatelia potom v podstate iba zopakovali svoju obranu produkovanú počas celého priebehu konania, ktorá prevažne predstavovala (iba) polemiku, nesúhlas, či iný názor a jej videnie skutkového a právneho stavu, ktoré dôvody nie sú z povahy veci a ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu spôsobilé založiť spôsobilý predmet dovolacieho prieskumu.

55. Dovolací súd preto uzatvára, že dovolatelia, v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, vo svojom dovolaní nielenže nevymedzili žiadnu právnu otázku, ktorá by následne umožňovala dovolaciemu súdu posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania, ale (v súvislosti s namietaným právnym posúdením otázok vecnej legitímácie žalobcov a existencie naliehavého právneho

záujmu na žalovanom určení)

ani neoznačili žiadne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, reprezentujúce ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v týchto otázkach a navyše, toto údajné nesprávne právne vyhodnotenie týchto otázok odvolacím súdom, označili za nesprávny procesný postup súdov, z dôvodu ktorého potom namietané právne závery odvolacieho súdu nesprávne subsumovali pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP (a nie podľa § 421

ods. 1 CSP). Dovolatelia tak dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevymedzili spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

56. Napriek uvedenému, dovolací súd si v krátkosti k týmto otázkam dovoľuje uviesť, že v rozhodnutí uverejnenom v ZSP 40/96 najvyšší súd uviedol, že zásadne síce platí,

že možnosť žaloby na plnenie spravidla vylučuje právny záujem na žalobe určovacej, tento predpoklad však nemožno chápať všeobecne. Ak žalobca môže preukázať, že má právny záujem na tom, aby rozhodnutím súdu bolo určené určité právo, lebo právny pomer napriek tomu, že mohol žalovať priamo na plnenie, nemožno mu určovaciu žalobu odoprieť.

Za nedovolenú - pri možnosti žaloby na plnenie - možno považovať určovaciu žalobu len tam, kde by neslúžila potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov. Ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu

a môže sa ňou predísť žalobe na plnenie, je určovacia žaloba prípustná aj napriek tomu, že je možná i žaloba na plnenie.

57. V rozsudku, sp. zn. 5Cdo/31/2004, kde predmetom konania bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, najvyšší súd uviedol, že právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c/ OSP, musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva a či snád' len nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené, alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým.

58. V rozsudku, sp. zn. 2Cdo/28/2009, kde predmetom konania bolo určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a iné, tiež uviedol, že podľa výkladu podávaného ustálenou súdnou praxou je naliehavý právny záujem daný najmä tam, kde by bez požadovaného určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo by sa jeho postavenie stalo neistým. Určovacia žaloba podľa

§ 80 písm. c/ OSP je skôr preventívneho charakteru a má miesto jednak tam, kde jej pomocou možno eliminovať stav ohrozenia práva či neistoty v právnom vzťahu a k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak a jednak v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba účinnejšie, než iné právne prostriedky, vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravy, tvoriace určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov. Tieto funkcie korešpondujú s podmienkou naliehavého právneho záujmu. Ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať, že ich určovacia žaloba bude plniť, nebude ani právny záujem na takomto určení.

59. Napokon v rozsudku, sp. zn. 3Cdo/112/2004, kde predmetom konania bolo určenie, že žalované nie sú vlastníčkami nehnuteľnosti, najvyšší súd uviedol, že naliehavý právny záujem sa viaže na konkrétny určovací petít (na to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o ne/existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snád' spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. V rozsudku dospel k záveru, že určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo.

60. Do 30. júna 2016 bolo podľa § 80 OSP možné žalobou uplatniť, aby sa rozhodlo najmä a/ o osobnom stave (o rozvede, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho); b/ o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva; c/ o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Za určovací návrh (žalobu) v zmysle § 80 písm. c/ OSP považovala súdna prax aj (v danom prípade podanú) žalobu o určenie vlastníckeho práva. Právny záujem, ktorý bol podmienkou prípustnosti takejto určovacej žaloby, musel byť naliehavý. Najvyšší súd v rozhodnutí, sp. zn. 1VCdo/1/2017 uviedol : „Právny záujem, ktorý bol podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby (§ 80 písm. c/ OSP), musel byť naliehavý v tom zmysle, že vyhovením žalobe bolo možné odstrániť spornosť určitého právneho vzťahu a ochranu práv žalobcu alebo jeho oprávnených záujmov. Súdna prax vychádzala z toho, že: (1) naliehavý právny záujem sa viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáhal) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva alebo právnej neistoty, (2) tento záujem je daný vtedy, pokiaľ by bez súdom vysloveného určenia bolo buď ohrozené právo žalobcu alebo by sa jeho právne postavenie stalo neisté, (3) záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá posúdenie, či podaná určovacia žaloba je vhodný (správne zvolený a prípustný) procesný nástroj ochrany jeho práva, (4) naliehavý právny záujem je daný tiež vtedy, ak sa určovacou žalobou vytvorí pevný právny základ pre vzťahy účastníkov a predíde prípadným ďalším sporom, (5) naliehavý právny záujem je spravidla daný všade tam, kde rozhodnutie súdu bude podkladom pre zápis do katastra nehnuteľností, (6) naliehavý právny záujem na určení, či tu právny vzťah alebo právo je, či nie je, môže mať aj tretia osoba (na samom úkone alebo právnom vzťahu bezprostredne nezúčastnená), pokiaľ preukáže, že požadovaným určením sa priaznivo ovplyvní (zlepší) jej právne postavenie“.

61. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa súdej oboch inštancií neodklonili od všeobecnej charakteristiky pojmu „naliehavý právny záujem“ ani od právnych záverov vyjadrených vo vyššie označených rozhodnutiach najvyššieho súdu; predpoklady pre posúdenie dôvodnosti použitia určovacej žaloby z hľadiska existencie naliehavého právneho záujmu v zmysle § 80 písm. c/ OSP nevyložili odlišne. Otázka, či sa súdej v individuálnych okolnostiach daného prípadu neodklonili od tejto všeobecnej charakteristiky, súvisí s ich skutkovými zisteniami; zodpovedanie tejto otázky je vždy v každom konkrétnom prípade jedinečné, odvolací súd v súvislosti s naliehavým právnym záujmom žalobcov zvýraznil obnovu stavu v katastri nehnuteľností, aký tu bol pred tým, než boli dotknuté (darovacie) zmluvy uzavreté, a tým zvýraznil aj obnovu novej procesnej možnosti žalobcov domáčať sa uspokojenia ich pohľadávky voči žalovanému 1/, čím sa môže dosiahnuť odstránenie neistoty v ich právnom postavení, t. j. požadovaným určením sa priaznivo ovplyvní (zlepší) ich právne postavenie. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP však nemôže posudzovať správnosť skutkových zistení súdov alebo výsledok hodnotenia, resp. nevyhodnotenia dôkazov, premietajúci sa do skutkových zistení súdu. V konečnom dôsledku (iba) prosté tvrdenie dovolateľov o tom, že nesúhlasia so záverom odvolacieho súdu, že žalobcovia mali naliehavý právny záujem, lebo podľa ich názoru ho nemali, nie je dostatočným dôvodom pre dovolací súd, aby uskutočnil meritórny prieskum. Uvedené platí o to viac, keď podstatnými sú osobitosti (skutkové zistenia) každého prípadu.

62. Dovolaciemu súdu je rovnako známe i uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. septembra 2017, sp. zn. III. ÚS 573/2017-14, v zmysle ktorého „ak právny poriadok poskytoval sťažovateľke priestor na odvrátenie neželaného stavu (§42a Občianskeho zákonníka) a sťažovateľka z neuvedeného, resp. neznámeho dôvodu v prejednávanej veci nekonala včas, toto jej nekonanie predstavuje bezdôvodné správanie. Jej bezdôvodnému správaniu teda nie je možné priznávať právnu ochranu v podobe zásahu do veci prostredníctvom § 39 Občianskeho zákonníka“. V tomto smere sa však dovolací súd prikláňa k názoru prezentovanom v odlišnom stanovisku sudcu JUDr. Rudolfa Tkáčika k tomuto rozhodnutiu, ktoré je založené na ustálenom právnom názore, že „pokiaľ ide o vzťah ustanovenia § 42a Občianskeho zákonníka k § 39 tohto zákona treba poznamenať,

že odporovateľným môže byť len platný právny úkon.“ Túto stránku zdôrazňujú aj dve rozhodnutia ústavného súdu (II. ÚS 302/2010, IV. ÚS 504/2011). Ak teda nemožno úspešne odporovať absolútne neplatnému právnomu úkonu (jeho účinky totiž vôbec nenastali), odvolávať sa na to (ako tvrdia dovolateľa), že súdy mali žalobu žalobcov zamietnuť i s ohľadom na preklúziu práva na odporovateľnosť, je prinajmenšom zavádzajúce, popierajúce elementárnu spravodlivosť a princíp proporcionality. V prípadoch, kedy súdy vyhodnotili scudzovacie právne úkony žalovaných ako absolútne neplatné, nemohla by byť prípadná odporovacia žaloba žalobcov úspešná, aj keby bola podaná v trojročnej lehote, pretože na absolútnu neplatnosť namietaného právneho úkonu by musel prihliadať súd rozhodujúci o nej ex officio. Navyše, záver o tom, že nevyužitie odporovacej žaloby má za následok vylúčenie inej určovacej žaloby, napr. o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, explicitne nevyplýva zo žiadneho ustanovenia právneho poriadku. Ide iba o úvahu, ktorá sa síce môže javiť ako logická, ale (i) neberie do úvahy zásadný rozdiel medzi výsledkami týchto konaní pre žalobcov (veriteľa) a dopad na napadnutý právny úkon a (ii) jej mechanické uplatňovanie bez ohľadu na konkrétne okolnosti prípadu, by viedlo k elementárnej nespravodlivosti a porušeniu základných práv dotknutého účastníka.

63. Možno síce uznať, že neúčinnosť úspešne odporovaného právneho úkonu a možnosť veriteľa uspokojiť sa z majetku, ktorý takto z majetku dlžníka ušiel, je v zásade cesta priamejšia a vhodnejšia, avšak problematická a neistá môže byť, ak sa uspokojenie má týkať ďalších právnych nástupcov, keď už je potrebné preukázať subjektívnu stránku, že tieto osoby o odporovateľnosti vedeli. Na druhej strane absolútna neplatnosť toho istého právneho úkonu znamená, že má pre tento úkon aj tie následky, že postihuje neplatnosťou aj prípadné ďalšie úkony týkajúce sa toho istého majetku. V okolnostiach danej veci išlo práve o takýto prípad, keďže následne došlo k ďalším prevodom nehnuteľností, pôvodne patriacich dlžníkovi (žalovanému 1/), a to navyše na rodinných príslušníkoch dlžníka (ktorý ich aj naďalej užíval), takže predmetné nehnuteľnosti sa „de facto“ vrátili naspäť do majetkovej sféry dlžníka, ale žalobcovia (ako veriteľia) stratili možnosť uspokojiť sa z tohto majetku. Tento prípad by bolo možné označiť aj za „učebnicový“ a v konečnom dôsledku za aprobovaný návod na to, ako sa zbaviť svojich záväzkov a nerušene si užívať majetok, ktorý mal byť podľa práva použitý na uspokojenie veriteľovej pohľadávky.

64. So zohľadnením i určitého prvku spravodlivosti, kedy žalovaný 1/ naďalej odmieta vrátiť žalobcom nimi uhradenú kúpnu cenu 89 623,58 eur (hoci táto má podobu judikovanej pohľadávky vymáhanej v exekučnom konaní, z ktorého je súčasne zrejmé, že žalovaný 1/ nevlastní už žiaden iný likvidný majetok postačujúci na jej uspokojenie) zo zmluvy, od ktorej sa platne odstúpilo (na základe ktorej sa mali žalobcovia stať vlastníkami nehnuteľností - rodinného domu na LV č. XXX, k. ú. D., ktorý bol však neobývateľný z dôvodu skrytých väd v podobe vytvárajúcich sa plesní, nedostatočnej izolácie a prenikajúcej vlhkosti), a teda žalovaný 1/ naďalej disponuje nielen s peniazmi žalobcov (pričom sa nejdená o zanedbateľnú sumu), ale aj so samotnými nehnuteľnosťami (hoci formálne prevedenými viacerými právnymi úkonmi na svojich príbuzných), nemožno súhlasiť s väčšinovým názorom prezentovanom v uvedenom uznesení ÚS SR (bod 34) a žalobcom odprieť ochranu proti takémuto špekulatívnemu konaniu dlžníka, v podobe podanej žaloby o určenie vlastníckeho práva, iba s odôvodnením, že sa ochrany svojich práv mali domáhať cestou odporovateľnosti dotknutých právnych úkonov a keďže takto nepostupovali, treba ich konanie vyhodnotiť ako bezdôvodné správanie, ktorému nemožno priznávať právnu ochranu v podobe zásahu do vecí prostredníctvom § 39 Občianskeho zákonníka. Ako už bolo uvedené, odporovacia žaloba nemohla byť úspešná, aj keby bola podaná v trojročnej lehote, pretože na absolútnu neplatnosť namietaného právneho úkonu by musel prihliadať súd rozhodujúci o jej žalobe ex officio.

65. Za vyššie popísaného stavu by sa potom javilo nespravodlivým, ak by bola žaloba žalobcov zamietnutá iba s poukazom na to, že úkony, ktorými boli nehnuteľnosti žalovaného 1/ prevádzané na

jeho rodinných príslušníkov, nie sú neplatné, ale im bolo možné iba účinne odporovať a následne namietat, že prípadná odporovacia žaloba nebola podaná v zákonnej lehote (t. j. že nárok z odporovateľnosti právnych úkonov by bol prekludovaný). Žalobcovia by sa tak nemohli dostať k svojim peniazom, resp. k uspokojeniu svojej pohľadávky z titulu vrátenia kúpnej ceny (v nemalej výške 89 623,58 eur), postihnutím žalovaných nehnuteľností v exekučnom konaní, nakoľko (v prípade zamietnutia žaloby o určenie vlastníckeho práva) by tieto naďalej zostali vo vlastníctve rodinných príslušníkov žalovaného 1/ a, titulom odporovateľnosti, by ich žaloba musela byť zamietnutá pre preklúziu. Žalovaný 1/ by tak dosiahol stav, kedy by nemohli nastať ani účinky spojené s absolútnou neplatnosťou scudzovacích úkonov, ani ich odporovateľnosťou (a teda by mu zostali nielen peniaze, ktoré žalobcom titulom odstúpenia od kúpnej zmluvy nevrátil, ale i nehnuteľnosti, ktoré ako jediné mohli slúžiť na uspokojenie pohľadávky žalobcov).

66. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že nakoľko dovolanie žalovaných 1/ a 6/ nie je podľa § 420 písm. f/ CSP procesne prípustné a dovolatelia nevymedzili relevantnú právnu otázku podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, dovolací súd ich dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ a f/ CSP.

67. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

68. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.